



Näyttelijäliiton keskeiset hallitusohjelmatavoitteet 2027

Luovan alan kasvu tarvitsee tekijänsä – tekijöiden asemaa, suojaa ja toimeentuloa vahvistettava

Sovi tapaaminen ja jatketaan yhdessä keskustelua luovan alan toimintaedellytyksistä.

Yhteyshenkilö: Näyttelijäliiton toiminnanjohtaja **Elina Kuusikko**, puh. 040 835 9587, elina.kuusikko@nayttelijaliitto.fi

Äänen ja ulkonäön suoja säädettävä lailla

Tekoäly mahdollistaa digitaalisten kaksoisolentojen (deepfake) luomisen ilman henkilön suostumusta. Ilman lainsäädäntöä näyttelijät, muusikot, poliitikot, uutisankkurit, somevaikuttajat, urheilijat sekä tavalliset kansalaiset ovat suojaattomia ulkonäön ja äänen luvattomalta käytöltä. Tanskassa ja Alankomaissa vastaava lainsäädäntö on jo valmistelussa.

Ehdotukset toimeenpanoksi:

- säädetään laki henkilön äänen ja ulkonäön suojasta
- kielletään digitaalisten kaksoisolentojen luvaton käyttö
- luodaan tehokas poistomenettely (takedown)
- taataan oikeus korvaukseen luvattomasta käytöstä

Tekijänoikeussuojaa vahvistettava

Tekijänoikeus on luovan työn perusta. Tekijänoikeussuojaa on vahvistettava DSM-direktiivin mukaisesti siten, että tekijät ja esittävät taiteilijat voivat valvoa teostensa käyttöä, saada asianmukaisen ja oikeasuhtaisen korvauksen kaikesta teoksen käytöstä ja käyttää kollektiivisia mekanismeja sopimusten ja riitojen hoitamiseen.

Ehdotukset toimeenpanoksi:

- DSM-direktiivi toimeenpantava Suomessa täysimääräisesti
- tekijöille ja esittäville taiteilijoille taattava oikeus vuosittaiseen raportointiin teosten käytöstä – nyt ei toteudu
- kaikkien oikeuksien "kertakorvauslunastukset" kiellettävä lailla
- luotava vaihtoehtoinen riidanratkaisumenettely
- varmistettava tekijöiden mahdollisuudet kollektiiviseen sopimiseen
- tekijäjärjestöille annettava asiavaltuus tekijänoikeusasioissa – yksittäiset tekijät eivät uskalla
- yksityisen kopioinnin hyvitysjärjestelmä uudistettava siten, että markkinaehtoinen hyvitysjärjestelmä turvaa tekijöille ja esittäville taiteilijoille asianmukaisen ja oikeasuhtaisen korvauksen

Tekijänoikeuslain muutokset tekoälyn aikakaudella

Tekoälyn kehitys ja kaupallinen hyödyntäminen ei saa perustua työn luvattomaan käyttöön.

Ehdotukset toimeenpanoksi:

- esiintyvän taiteilijan suoja ulotettava koskemaan myös tekoälyllä tuotettua materiaalia
- varmistetaan, ettei tekoälyn koulutukseen käytetä teoksia ilman lupaa tai sopimatta
- varmistetaan toimivat lisensointimahdollisuudet
- tekijöillä oltava oikeus raportointiin teostensa käytöstä tekoälyn koulutuksessa
- tekijöille taattava oikeus kieltää teostensa käyttö ja saada korvaus luvattomasta käytöstä



Näyttelijäliiton keskeiset hallitusohjelmatavoitteet 2027

Luovan alan kasvu tarvitsee tekijänsä – tekijöiden asemaa, suojaa ja toimeentuloa vahvistettava

Sovi tapaaminen ja jatketaan yhdessä keskustelua luovan alan toimintaedellytyksistä.

Yhteyshenkilö: Näyttelijäliiton toiminnanjohtaja **Elina Kuusikko**, puh. 040 835 9587, elina.kuusikko@nayttelijaliitto.fi

Työmarkkina-aseman vahvistaminen luovilla aloilla

Luovilla aloilla työskentelee paljon freelancereita ja itsensäyöllistäjiä, joiden toimeentulo on usein epävarmaa ja neuvotteluasema heikko. Taiteilijoiden tulonmuodostusta ja heidän työmarkkina-asemaansa tulee vahvistaa.

Ehdotukset toimeenpanoksi:

- käynnistetään taiteilijapalkkakokeilu Irlannin mallin mukaisesti tai vaihtoehtoisesti toteutetaan Ruotsin ja Norjan mallin mukainen taiteilija-allianssikokeilu
- vahvistetaan itsensäyöllistäjien kollektiivisen sopimisen mahdollisuuksia lainsäädännössä
- ammattiliitoille annetaan kanneoikeus tekijänoikeus- ja työoikeusasioissa

Freelancereiden sosiaaliturva ja yhdistelmävakuutus

Luovat alat perustuvat määräaikaisiin ja epätyypillisiin työsuhteisiin. Sosiaaliturvan on tunnistettava luovien alojen erityispiirteet nykyistä paremmin.

Ehdotukset toimeenpanoksi:

- työttömyysturvaan liittyvien tulkintojen tulee olla luotettavia ja ennakoitavia: freelancereille on taattava oikeus sivutoimiseen yritysrahoituksen ilman työttömyysturvan menetystä
- työttömyysturvan suojaosa palautettava
- luovien alojen poikkeussäännökset työttömyysturvalakiin palautettava, työssäoloehdossa palattava euroistamiseen / viikko ja 26 viikon työssäoloehtoon
- määräaikaisiin työsuhteisiin tehdyt heikennykset peruttava
- varmistetaan luovan alan ammattilaisille mahdollisuus uudelleen kouluttautumiseen ja ammatinvaihtoon
- yhdistelmävakuutus toimeenpantava siten, että se aidosti parantaa freelancereiden sosiaaliturvaa, mahdolliset lainsäädännön puutteet korjattava viipymättä

Kulttuurin rahoitus ja luovan alan toimintaedellytykset

Kulttuurin rahoitus ja luovan alan toimintaedellytykset on turvattava siten, että taiteilijat voivat työskennellä ammattimaisesti ja taidetta sekä kulttuuria on saatavilla koko maassa.

Ehdotukset toimeenpanoksi:

- kulttuuripoliittinen selonteko toimeenpantava kunnianhimoisesti
- kulttuuribudjetti nostettava vähintään 1 prosenttiin
- teattereiden rahoitusta lisättävä ja varmistettava valtakunnallisen teatteriverkon olemassaolo
- vapaan kentän rahoitusta lisättävä ja ryhmäkentän mahdollisuuksia esiintyä ympäri Suomea vahvistettava
- VOS-rahoituksesta on korvamerkittävä taiteilijoiden henkilötyövuosiin
- AV-tuotantokannustin vakinaistettava ja varmistettava sen soveltuminen myös kotimaisiin tuotantoihin
- AVMS-direktiivin tarjoamat mahdollisuudet hyödynnettävä täysimääräisesti
- Suomen elokuvasäätiöltä leikatut määrärahat palautettava ja rahoitus sidottava indeksiin